

تاریخ عثمانی انجمنی

مجموعہ سی

ایک آیدہ برنشر اولنور

مندرجات

طوبیہو سرای ہاپونی	عبدالرحمن شرف
صدر اعظم سعید محمد پاشا سر حومک استقبولہ وقوع	یا تقو اسکندر حوجی
بولان سفارتندن عودتندہ مقام صدارتہ تقدم	
ایلدیکی تقریر	
برعثمانلی فیلوسنک صوماطرہ سفری (مابعد)	صفوت
علمدار مصطفی پاشا (مابعد)	افضل الدین
قرہ مان اوغللری حقندہ و نائق محکوکہ	خلیل ادہم
تفرقہ : تاریخ سلطان محمد ثانی . مؤلفی قرینو و ولوس .	مترجمی قارولیدی .

فیثائی ۵ غروش

مترجمی — باب عالی تاریخ عثمانی انجمنی

استانبول

طبع حقیق مشائیر شرق

۱۳۲۹

قرامان اوغللری حقنده وئائق محکومه

دولت علیه عثمانیه نك ايلك دورمندن اعتباراً دولت مشارالها ايله مناسبات متواليه ده بولنان و خاندان آل عثمان ايله قرابت و صهریت دخی پیدا ایدن قرامان اوغللرینه دائر الیزده شایان اعتماد بر تاریخ موجود اولدینی کچی بوکونه قدر متفرق بر صورتده کرک لسائزده کرک السنه اجنیه ده بوغائله حقده یازیلان شیلردولت قرامانیه تاریخی ظلام مجهولیتدن تمامیه قورنارامیور . یکانه مأخذلر ابن بیبی وئشری و عاشق پاشا وادریس وخواجه سعدالدين و جنابی تاریخلریله منجم باشی نك جامع الدول و صحایف الاخباری و کاتب چلبی نك جهائمه سبله تقویم التواریخی و بعض عرب مورخلری اولوب تکمیل دیکر مؤلفلر بونلردن اقتباس ایتلردر . کرجه اخیراً نئراولنان مسکوکات قتالوقارنده [۱] سکلری واسطه سبله قرامان اوغللرینه عائد بعض نقطه لر تنویر ایدیلش ایسه ده ایکیوزاوتوزسنه دن زیاده دوام ایدن بر دولت ایچون بوده کافی کوریلپور . منجم باشی نك جامع الدول ده علی طریق الاختصار عربجه به بالترجه درج ایلدیکی شکاری نك قرامان تاریخندن هر نصله شو صوگ زمانلرده بر نسخه سی بولنه رق قرامان اوغللرینه دائر شمدی به قدر بیلمیان واکثریا تاریخلریمیزک خبرلرینه معکوس اولان بعض معلوماتی محتوی اولدینی اکلاشمشدر [۲] . مع مافیة بالاده اسملری محرر

[۱] غالبك ، تقویم مسکوکات سلجوقیه - متن مقاله ده کی نومه لرده بالکنز « غالبك » دیلهرک برده سکه نك ویاخود صحیفه نك نوسروسی کوسترله جکدر - احمد توحیدك طرفندن تنظیم اولنان موزه هایون مسکوکات اسلامیه قتالوغنک دردنجی جلدی « توحیدك ، موزه قتالوغی » دیه کوسترله رک سکه ویا صحیفه نوسروسی علاوه قلنه جقدر .

[۲] شکاری نك قرامان تاریخی عن اصل بشقه بری طرفندن فارسی اوله رق وشهنامه طرزنده منظوماً یازیلوب بالاخره شکاری طرفندن منثوراً ترکیبه ترجمه

مورخینک ذاتاً یکدیگرینہ مبین اولان مضبوطانہ تاریخ سنہ لرخی ویرمین شکاری نك روایاتی دخی منضم اولنجه قرامان اوغلی تاریخی ایچندن چقلمیہ جق درجده مشوش برحاله کیریور .

بناءً علیه دولت قرامانیہ حکمداراننک کندی زمانلرنده طاشلره حک ابتردکاری تاریخ کتابلرنده وبلکه اسکی فرامین ایله وقفنامہ لرنده برچاره نجات تحری ایتمک لازم کلیور . اشته بواساسه متداً قرامان عاملکنه اجرا ایلدیکم سیاحلرده دائماً بوجہتی نظر دقتہ الہرق ممکن اولدینی قدر قرامان اوغللرینہ عابد کتابلری ضبط ایلمش وبالذات کیدم مدیکم محللردن دخی بعض ارباب معارفک ہمتیلہ بوکبی وثائق جلب وبشقلری طرفدن اولجہ نشر اولنالری ده جمع ایتمش ایدم [۱] .

شیمدیہ قدر بوولده طوپلانان کتابلرک محتویاتی بر قرامان تاریخی میدانہ چیقارمنہ دہا قطعاً کافی اولدینی کبی وذاتاً مقصد مزده بوراده بولہ بر تاریخ یازمق اولیوب بلکہ سلسلہ قرامانیان حقندہ قرانلق بعض نقاطک تنورینہ خدمت وبووسیلہ ایله ایلرودہ بر قرامان تاریخی تحریرینہ بذل ہمت ایده جک اولانلره بر اساس تشکیل ایدر امیدیلہ وثائق مذکورہ بروجہ آتی سنہ لری صرہ سیلہ وبعض ایضاحات مختصرہ علاوہ سیلہ درج ایلدیشدر [۲] .

ایلدیشدر . برچوق لزومسز تفصیلاتی حاوی اولدینی کبی سنہ تاریخ لرخی دخی کوستر مدیکندن استفادہ مشکدر . بوتاریخک بر خلاصہ سنی اولجہ قرامان قضاسی قائم مقامی اولان طاہربک لارندہ بہ دائر برچوق معلومات مفیدہ ایله کوندرمش ایدی . بالاخرہ بروسہ مبعوث محترمی طاہربک نزدندہ بولنان تکمیل تاریخک متنسج بر نسخہ سنہ مراجعت ایتمککنزہ مساعدہ بیوردیلرہ . ہر ایک سنہ دخی بورادہ عرض تشکر ایدرم .

[۱] برلرنده اسلری کوسترلہ جکدر .

[۲] بومقالہ دہ تعقیب ایلدیکم اصول اوزرہ اولا بر قرامان اوغلنہ عائد اولان کتابلر درج ایلدیلرک بعدہ بوکا دائر بعض ایضاحات و بریلشدر . کتابلر قواعد آپیرافیہ وجہلہ تدقیق اولنیوب یالکنز جہت تاریخیلری نظر دقتہ الہمشدر . کتابلرک سطرلری یارم پارانتہ ایچندہ بر رقم ایله وبعض قبر کتابلرنده برر عمودی چیزکی ایله تفریق اولتمش وبعضاً اکمال ایلدیلہ ییلن قطعہ لری گوشہ لی پارانتہ ایچنہ الہرق کوسترلشدر . اوقونہ میان برلری نقطہ لرایلہ اشارت ایلدیشدر .

کریم الدین قرمان بن نوره

کتابه ۱

(۱) عمر هذه العمارة المباركة في ايام الدولة السلطان المعظم مسعود بن كيكلوس (۲) صاحب هذه التربة المحتاج لرحمة الله تعالى کریم الدین قرمان بن نوره

ارمناك قضائه تابع بالقاسون قريه سنده قرمان اوغلي تربه سنك قپوسى بالاسنه بولنان كتابه در [۱]. بوتربه ده قرمان اوغلي عائله منه منسوب بش مزار بولنيور ايه ده هيچ برنده تاريخي يازى قالماشدر . قرمان اوغلي محمود بك دخی بوراده مدفون اولديني محلجه روايت اولمقده در . تربه نك متوليرى ينده كي دفتر خاقاني صور سنده « قرمان بك و محمود بك بن قرمان واجداد اولاد قرمانك مصالحى و بالقاسونده محمود بك ايله باباسى قرمانك تربه سى مصالحى ايجون وقف ايلديكي قرا و مزارعك بر موجب وقفنامه دفتره قيد اولديني ، محرر در . وقفنامه نك تاريخي ۷۰۲ اولديني كبي ارمناك قاضي سى مولانا نجم الدين بن محمد بن عبد الحسن امضاسنى دخی حاويدر .

قرمان اوغلرينه عائد و نائقك شمديلك اك قديمي اولان بالاده كي كتابه ده تاريخ يوقدر . تربه نك دروننده كي هر قدر لك يازيلرى دخی دور زمان يا خود تخريبات ايله محو اولديندن بوتربه نك سنه انشاسنى تسين ايتك قابل اوله مز . مع مافيه سلاطين سلجوقيه دن غياث الدين مسعود ثاني نك زمانه عائد اولديني متن كتابه ده مصرحاً محرر اولديندن و سلطان مشار اليه ايه دفعه اولى اوله رق ۶۸۱-۶۹۷ و دفعه ثانيه اوله رق ۷۰۲-۷۰۴ سنه لرينه

[۱] بو كتابه ايله ۲ و ۳ نومرولى كتابه لرك استامپا لريني ارمناك قضاسى قائمقامى اسفنديار زاده مصطفى فوزى بك برچوق معلومات مفيده ايله بر بركوندرمش اولديندن كندوسنه بوراده علناً عرض شكران ايلرم .

قدر ایک دفعہ حکومت ایلیدیکندن تربہ نك اشته بوسنہ لر ظرفندہ انشا ایدلش اولہ جنی آشکاردر . انجق تربہ نك حین انشانده قرامانك برحیات اولوب اولدینی مسئلہ سی شایان تدقیقدر . فی الواقع کتابہ نك ایکنجی سطرندہ کوریلن و المحتاج لرحمة الله تعالى ، دعاسی قبر کتابہ لرندہ قولاندینی کچی بعضاً برحیات اولان حکمداران دخی مبانی کتابہ لرینہ وحتى سکلرینہ بیله تخریر ایئدیمرشلردر [۱] .

انجق کتابہ دہ قرامانك اسنہ هیچ بر عنوان ترفیق ایدیله مسندن وقراماندن صکرہ کلن اوغلی محمدك جمری ایله برلكده قونیہ یی ضبط وبعده محمدك اباقا طرفندن قتلی ۶۷۶ سنہ نہ مصادف اولسندن طولانی تربہ نك حین انشانده قرامانك ارتق برحیات اولدیقنہ حکم ایدیله بیلور . متولیلرک یدندہ کی وقفنامہ نك مندرجاتنہ و تاریخنہ باقبیلورسہ تربہ نك فی الحقیقہ غیاث الدین مسعود ثانی زمانہ تصادف ایدن ۷۰۲ سنہ نہ محمدك طرفندن انشا اولدیقنہ احتمال ویریلور . بو حالہ بالادہ کی کتابہ یی شو بولده ترجمہ ایتمک لازمدر : واشبو عمارت مبارکہ سلطان معظم مسعود بن کیکاوس زمانندہ انشا اولمشدر . بو تربہ نك صاحبی الله تعالی نك رحمتہ محتاج اولان کریم الدین قرامان بن نورہ درہ . بناءً علیہ کتابہ مذکورہ قرامانك تاریخ وفاتنہ دائر تخمیناً اولسون بر زمان تعیین ایده مز . شکاری قرامانك سلطان علاء الدین طرفندن تسمیم ایئدیریلدیکنی وارمنكده دفن اولندیقنی بیان اییدیور . منجم باشی نك جامع الدول ایله صحایف الاخبارندہ [۲] و مکوکات قتالوقلرندہ [۳]

[۱] مثلا دیوریکده احمد شاه جامعنك کتابہ لری (وان برخم ، قورہوس ، نجی قسم ، برنجی جزو ، صحیفہ ۷۳) وارزنجان دہ بشومنکوجك دن بہرامشاہک برسکسی (توحید بك ، موزہ قتالوغی ، نومرو ۹۹) .

[۲] جامع الدول ، بایزیددہ کتبخانہ عمومی ، ال یازیسی نومرو ۱۲۰ : ۵۰۲۰ جلد ثانی ، ورق ۲۰۳ . - صحایف الاخبار ، مطبوع نسخہ ، جلد ۳ ، صحیفہ ۲۴

[۳] توحید بك ، موزہ قتالوغی ، صحیفہ ۳۵۸ .

قرمانک مدت حکومتی اوله رق ۶۵۵ - ۶۶۰ تاریخی یازیلش ایسه ده کرك مومی الیه قرمانک كرك اوغلی محمدك مستقلاً حكومت ایتش کی تلتی ایدیلیسی جائز اولدیغندن بونلر ایچون مدت سلطنت کوسترمک شمديك الده بولنان وثائق تاریخییه نظرآ خطادن سالم اوله مز .
بوکتابه واسطه سیله قرمان بکک مخلصی (کریم الدین) و پدرینک اسمی (نوره) اولدینی تحقق ایدیور . بو اسمی تاریخلر علی الاکثر « نوره صوفی ، صورتیله یازارلر . نوره نک ارمنی الاصل اولدینتی یالکزر جنابی یازیور [۱] . فقط نه ابن بیبی ده [۲] نه ده شکاری ده بوکادائر برقید یوقدر . شکاری نوره نک بدری اولق اوزره سعد الدین اسنده برنی کوستریور . نوره نک موط قضا سنده سانلو ناحیه سنده دکرمک نام محله کی یایلاقده واقع تره مخصوصه سنده مدفون اولدیجی وجوارنده برده مصلا شکلنده برجامی بولدینی خبر ویریلشدر .

برنجی محمد بن قرمان

محمد بکه دأر هیچ برکتابه الده ایدیه مدی و آتیده کی کتابه لرده مندرج سله لرده دخی اصلا اسنه تصادف اولمیور . مؤرخلر محمدی محمود بکک بدری اولق اوزره قید ایتشلردر . حالبوکه کتابه لرده محمود بکک بدری اولق اوزره دائماً قرمان کوستریلدیکندن مومی الیه محمد بک محمودک برادری اولدیننه احتمال ویریه بیلور . شکاری نک روایاتی دخی بونی مؤید اولوب کندوسنک محمود بکدن اول تخت نشین اولدینتی

[۱] تاریخ جنابی ، عاشرافندی کتبخانه سنده ال یازیسی ، نومبرو ۶۰۸ — بوندن نقلاً جامع الدول و صحایف الاخبار و كذلك هامر ، فرانزجه دولت عثمانیه تاریخی ، جلد ۱ ، صیفه ۲۶۲ و هزار فن تاریخندن اقتباساً خیرالله افندی ، جلد ۳ ، صیفه ۱۴ .

[۲] تاریخ ابن بیبی (فارسی) ، ایاصوفیه کتبخانه سنده ال یازیسی ، نومبرو ۲۹۸۵ ، فصل فی ذکر سبب استیلای قرمانیان — تواریخ آل سلجوق (هوتما طیبی) ، دردنجی جلد ، مختصر ابن بیبی ، صیفه ۳۲۱ .

سویلیور . محمد بک احوالہ دائر ابن بیبی ورشیدالدین وانلردن اقباساً
منجم باشی وسائر معلومات ویریورلر [۱] .

محمد بک زمانک وقایع مشہورہ سندن اولان جبری نک ظہورنی و محمد بک
ایله برلکده قونیہ بی ضبط ایشدکلیرنی و محمد بک اباکانک امریله شمس الدین
جویخی طرفدن قتل ایدلدیکنی ابن بیبی ۶۷۶ سنہندہ اولوق اوزرہ
قید ایلددر [۲] . حالبوکہ منجم باشی وتوحید بک (مسکوکات قتالوغندہ)
محمدک مدت حکومتی اوله رق ۶۶۰ - ۶۷۸ تاریخنی کوستریورلر .
شکاری جبری وقایعی بشقہ درلو تفصیل ایلدکن صکرہ سلجوقیلرہ
یاردمه کلن قریم خانہ حسن کرای ایله قونیہ جوارنده قراطاغده
وقوع بولان محاربهده محمد بک مقتولاً وفات ایتدیکنی روایت ایلدکده در .

[۱] بالادہ کوستریلین مأخذردن باشقہ شونلرہ دخی مراجعت ایدیکز :
آقسرائی ، تواریخ ملوک وآل سلجوق (فارسی) ، یکی جامع کتبخانہ سی ، ال
یازسی ، نومرو ۸۲۷ - عالی ، فصول حل عقد اصول خرج نقد ، نزدمدہ کی
ال یازسی نسخده قرمان اوغللری فصلی - تواریخ اوغوزیان الخ ، بر خصوصی
کتبخانہده بولنوب مؤلفی معلوم اولمان فقط نشری اولدینی اکلاشیلان ال یازسی
ترکیہ عثمانی تاریخنی ، فصل ابتداء ظهور القرامانین من الاتراک ارمناک - خیرالله
افندی ، جلد ۱ ، صفیہ ۱۰۹ الخ - هاسر ، جلد ۱ ، صفیہ ۲۶۱ - هاسر ،
تاریخ ایلخانیان (الانجه) ، جلد ۱ ، صفیہ ۲۹۷ الخ .

[۲] محمد بک تاریخ وفاتی تعیینہ خدمت ایتک اوزرہ شونی دخی علاوہ
ایدہ یلورؤکہ قونیہده صاحب عطادیه معروف اولان فخرالدین علی نک ترہہ سندہ
مدفون بولنان ایکی اوغلنک قبر کتبه لرندہ . یوم جمعه ، ۲۱ ذی الحجہ ۶۷۵
تاریخی یازیلیدر . ایشہ بولرک جبری محاربه سندہ مقتول دوشدکلیرنی ابن بیبی
طرفندن ییلدیریلن صاحب فخرالدین علی زاده لرک اولدیفندہ شپہ یوقدر . هاسر
دخی تاریخ ایلخانیانده (جلد ۱ ، صفیہ ۲۹۷) طوغری اوله رق بوسنہ بی ویریور
(فقط ۲۹ ذی القعدہ) و محمد بک (شمس الدین) مخلصنی ویرہ رک رشیدالدینک
جامع التواریخنندن نقلاً محمدک ۶۷۷ ده بر اورمانده اغاجلر ایله محترفاً ترک حیات
ایتدیکنی قید ایدیور (صفیہ ۳۰۰) .

محمود بك بن قرمان

کتابه ۲ سنه (۷۰۲)

(۱) عمر هذا الجامع الشريف محمود بك بن قرمان (۲) التاريخ سنة اثنا وسبعماية هجرة نبوية عليه السلام .

ارمنكده محمود و خليل بلكرك انشا كرده سى اولان جامع كبيرك ايج قپوسى بالاسنده كى كتابه در. اكثر سلسله نامه لرده محمودك مدت سلطتى ۶۷۸ دن ۷۱۸ (ياخود ۷۱۹) سنه قدر اوله رق كو سترك در [۱] . شكارى دن بشقه على العموم مورخ لر محمودى محمدك اوغلى اوله رق قبول ايدوب پدريتك و قاتنده محمود صغير ياشنده حتى بر روايته دها بشيكده اولديغدن پدريتك امراسدن برينك تحت تربيه سنده قالارق سن رشده و اصل اولدق دن صكره مقام سلطنته كچمش و انجق سلجوقى دولتك كاملا اقراضدن صكره ۷۰۸ ده كسب استقلال ايلش اولديقى درميان ايدبورلر [۲] . شكارى ده ايسه بالعكس محمدك برادرى اولدينى و آنك زماننده محمودك خيلى ايشارده دى بولدينى محرردر. بعض تاريخ لرده محمودك مخلصى (بدرالدين) اولدينى [۳] او اوغوز نامه ده [۴] اصل قرمان دولتك ابتداسى كويا محمود دن اعتبار ايدبلديكندن توقيع لرنده (البدرى) يازدقلى مندر جدر. على دى فصول حل عقده عين بيانانده بولنيور. ابن بطوطه سياحنامه سنده [۵] لارنده دن كچديكى وقت بولنده نك سلطانى (بدرالدين بن قرمان)

[۱] خيرالله افنديده محمود بكك وفاتى ۷۱۴ در ، جلد ۳ صحيفه ۱۶ .

[۲] از جمله منجم باشى جامع الدول و صحايفده .

[۳] خيرالله افندى . جلد ۳ ، صحيفه ۱۶ - هاسر ، جلد ۱ ، صحيفه ۲۶۴ -

شهاب الدين احمد العمرى ، مسالك الابصار ، اياصوفيه كتبخانه سنده ال يازيسى ، جزؤ ثالث ، نومرو ۳۴۱۶ . باب الخامس فى مملكة الاتراك بالروم .

[۴] بالاده مذكور نسخه ده .

[۵] پارس طبى ، جلد ۲ . صحيفه ۲۸۱ و ۲۸۴ .

اولوب بوندن اولده شقی موسانک حکومت ایتدیکنی سویلبور .
 ابن بطوطه نك آناتولی ده سیاحتی ۷۳۳ سنه سنده وقوع بولدیندن
 کندوسنك خبر ویردیکی بدرالدین دن مقصد اکر بدرالدین محمود
 بك ایسه بو حکمدارک سنه مزبورده دهها مقام سلطتده بولمش
 اولسی اقتضا ایدر. آنجق شو قدر وارکه آتیده ۳ نومرولی کتابه ده
 کوریله جکی وجهله موسی بك محمودک برادری اولیوب اوغلیدر. یالکز
 شکاری متنا اولق اوزره مورخر علی العموم محمودک برینه اوغلی یخشی
 بك کچمشدر دیورلر . ایلروده بو یخشی دن مقصد خلیل بك اولدینی
 اکلاشیله جقدر . ذاتاً شکاری یخشی بکک اسنی اصلا قولانیور . بناءً
 علیه محمودک مخلصی بعض مؤلفار طرفدن مصرأ آرزو ایدیلدیکی وجهله [۱]
 بدرالدین اوله یلمکه برابر اوغنک اسیده یته بدرالدین اولمقده بر محذور
 کوریله مز فی الواقع شکاری محمودک اکبر اولادی اولق اوزره بر بدرالدین [۲]
 قید ایدرک باباسنک برینه اولا بونک و بعده خلیلک حکمدار
 اولدیقتی ده علاوه ایدیور . اشته بو بدرالدین ۳ نومرولی کتابه ده اسی
 مندرج موسانک برادری اوله جنسندن بو یاده ابن بطوطه نك ویردیکی
 معلوماته طوغری نظریله باقیله بیلبور . منجم باشی محمود بکک ۷۱۹ ده
 ویر روایتده ۷۲۲ ده امیر چوبان طرفدن قونیه جوارنده وقوع بولان
 محاربه ده قتل ایدیلدیکنی وشکاری محمودک تاتار محاربه سنده ایاغندن آلدینی
 یاره نك تأثیرله وفات ایتدیکنی روایت ایدیورلر .

برهان الدین موسی بن محمود

کتابه ۳ (سنه ۷۴۰)

- (۱) انشاء هذه المدرسة المباركة الامير الكبير العالم العابد الغازي
 - (۲) برهان الدولة والدين موسى بن محمود بن قرمان في سنة اربعين وسبعماية
- [۱] وان برنمک بالاده مذکور اثرنده کی ایضا حاته و ماخذله مراجعت ایدیکنز .
 [۲] آتیده در خواند خانونک کتابه سنده بواسی بوله جفز .

ارمناكده طول مدرسه نك قپوسى بالاسنده كى كتابه در . متن كتابه ده كى القابه باقيلورسه موسانك حكومت ايتش اولمى و پديرينك اسمنه هيچ بر عنوان والقاب علاوه ايدلمه منندن ده كتابه نك وضعنده پديرى محموك بر حيات اولمى لازم كلور . شكارى نك روايته كوره موسى بك بيوك برادرى اولان بدرالدين دن صكره [۱] مقام سلطنته قومو ايتش و درت سنه قدر حكومت ايتدكن صكره مريض اولديقتن دن فراغت ايلوب بر سنه صكره ده موطده وفات ايلشدر . شكارى ده سنه تاريخارى محرر اولديقتن بورالرينك اطرافليجه تدقيقى قابل اوله ميور . منجم باشى ايه جامع الدول و محايضه قرامان اوغلى ايكنجى محمدك وفاتى متعاقب برادرى موسى بك ابراهيم بكدن اول تشهد مقدارى تخته كچديكنى قيد ايتشدر . فقط طبيعى بو ذاتك بوراده موضوع بحث اولان موسى بك اوله ميه جنى بديهيدر .

موسى بك ارمناكده طول مدرسه نك دروننده كى تربيه ده مدفون بولدينى محلنجه روايت اولمقده ايسه ده نه قپوسنده نه ده مرقندنه هيچ بر تاريخى كتابه يوقدر . لارنده ده دخى امير موسى مدرسه سى ناميله عالي برينا موجود اولوب مع التأسف اليوم غايت خراب بر حالده در . بنائى مذكورك نه قپوسنده نه ده سائر بر محلنده تاريخى بر كتابه بولنه مديقتن هانكى موسانك انشاسى اولدينى صورت قطعيه ده كسديريله من ايسه ده ايلروده كوريله جكى وجهله دروننده كى تربيه قرامان خاندانه منسوب بر جوق قبرلر مياننده ۷۵۰ تاريخلى بر قبرك دخى موجود اولمسه باقيلورسه بو مدرسه نك دخى محموك اوغلى موسى بك انشا كرده سى اولدينى اغلب احتمالدر .

فخرالدين احمد بن ابراهيم بن محمود

كتابه ۴ (سنه ۷۵۰)

هذه المرقد الامير الاجل المغفور به المرحوم الغازى السعيد الشهيد

[۱] ابن بطوطه ايسه بدرالدين دن اول موسى حكمدار ايدى دييور .

فخرالدینیا والدین احمد بن ابرہیم بن قرمان اسکنہم اللہ فی جوار رحمتہ |
وانتقل من دارالفنا الی دارالبقا | فی یوم الاحد من السابع من ذی القعدة
لسنة خمین وسبعمایة هجرية

شمس الدین بك بن ابراهیم بن محمود
کتابه ۵ (سنه ۷۵۳)

هذا (بویله) التربة السعيد الشهيد المرحوم [المحتاج] الی رحمة الله |
شمس الدین بك بن ابرهیم بن محمود بن قرمان [ایکی سطر بوزوقدر] |
فی التاریخ سنة ثلث وخمین وسبعمایة هجرية

بالاده کی ۴ و ۵ نومرولی کتابه لرلارنده امیر موسی مدرسه سنده کی
تربه ده مدفون اولان محمود بک حفید لرینک قبر لرینه عا ئددر . بو کتابه لر دن
محمود بک ابراهیم اسنده دخی براوغلی اولدینقی وبونک ده فخرالدین
احمد و شمس الدین اسملر یله ایکی اوغلی بونددینقی وتاریخ وقاتلری بینه اوج
سنه فاصله موجود اولدینقی اوکره نیورز [۱۱] . فی الواقع شکاری ده دخی
بو اسلمر موجود ایسه ده محمود بک زاده بدرالدین بک اوغللری اولمق اوزره
قیایدیلشدر . شکاری به کوره کندی اختیار یله فراغت ایدن بدرالدین دن
سکره اولاً برادری خلیل وبوندن سکره دها حیاتده بونان بدرالدین
دفعه ثانیه اوله رق وبونک وقائی اوزرینه اوغلی فخرالدین (احمد اسمی
یوقدر) وبوندن سکره ده شمس الدین مقام سلطته قعود ایتمشلدر .
امیر فخرالدین ملک ارتنا نک دولت شاه وبابوق مغوللری ایله ایتمدیکی
محاربه ده ارتنا بک تشویقله مقتول اوله رق باشک لارنده به کوندر یلیدیکی

[۱۱] فی الواقع ثمری ده (بالاده مذکور نسخه ده ، نومرو ۲۳۵۱ ،
ورق ۶۷) وبالاده مذکور اوغوز نامه ده مندرج « علاء الدین بن ابراهیم بن محمود
بن قرمان » سلسله سنده ابراهیم اسمنه تصادف ایدیلبور ایسه ده بوندن مقصد
خلیل (= خلیل ابراهیم) اوله جنی آشکاردر .

وشمس الدین بك ایسه انجق برسنه وایکی آی حکومت ایدوب کوچك قرنداشی قرامان بك طرفدن تسمیم ایدیلدیکی و بووقمه دن صكره اهانك اتفاقیله قرامان بك حبس و محمودك دها برحیات اولان اوغلی موسی بكك تخته اجلاس اولدیغی كذلك شكاری نك جمله روایاتنددر . روایات مذكوره نك تدقیقی ایسه دها زیاده وئاهك بولمنه وابسته اولوب شمدیلك بالاده کی ایکی كتابه قسماً اولسون شكاری بی تصدیق ایدیور .

بوزطغان اغا

كتابہ ۶ (سنہ ۷۵۸؟)

(۱) وان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احداً عمر (؟) هذا المسجد (۲) المبارك العالی [بو] زطغان اغا تقبل الله (۳) فی سنة ثمان (؟) وخمین و سبع مایة

لارنده قلعهنده مقدا مسجدا تخاذ اولتوب ایوم خراب و اوج دیواردن عبارت قالمش اولان برجك دیوارنده داخلاً موضوع بر کتابه در [۱]. شكاری تاریخنده علاءالدین بك زماننده ارتنا اوغلی ایله لارنده اوکنده واقع اولان بر محاربه اثناسنده بوزطغان اوغلی اسمنده برینك برارلقی کوروندیکی دفعاتله محرر اولدیغندن مومنی الیهك قرامان اوغللری ارکان یاخود امراسندن اولسی ملحوظدر .

الامیر الحاج بککر

كتابہ ۷ (سنہ ۷۵۹)

(۱) وان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احداً انشاء عمارة هذا الجامع (۲) المبارك الامیر الاکرم الحاج بککر تقبل الله احسانه احد نواب صاحب (۳) الدولة القاهرة سیف الدولة والدین اعز الله انصاره فی سنة تسع وخمین و سبع مایة

[۱] بو کتابه بوزوق و موقی غایت بوکک اولدیغندن حل وقرائتی مشکلدرد.

لارندہدہ حاجی بککر یاخود نظامجامی قپوسندہ [۱] موضوع اولان اشبو کتابہدہ جامعک بانسی اولہرق کوستریلن حاجی بککر نام امیرک عائلسی خاندان قرامانی یہ منسوبیتی اولدینی تاریخجہ معلومدر . قرامان اوغلی ایکنجی محمد ایله چلبی سلطان محمد بیئندہ ۸۱۸ تاریخخندہ تماطی ایدیلن مخابردن آکلاشیلدینی اوزرہ سفارتلہ سلطان مشارالیہ جانبہ کوندریلن حاجی بک قرامان اوغلتک عموجہسی ایدی [۲] . شکاری تاریخندہ برحاجی بککر اوغلتک قرامان اوغلی سیفالدین سلیمان بکک شہادتندن صکرہ [۳] وزیر اولدینی فقط بالاخرہ سلیمان بکی شہید ایدنلر میانندہ اولوق تہمتیلہ حاجی بککر اوغلی خلیک علاءالدین بک طرفندن اعدام ایدلیکی وبردیکر حاجی بککر اوغلی سلیمان پاشا ایسہ علاءالدین بکک مظهر التفاتی اولدینی محرردر .

طرز تحریری ممالیک مصر زمانی کتابہلرینی آکدیران بالادہکی کتابہنک متندن حاجی بککرک برسیفالدینک ناہی یعنی والسی اولدینی آکلاشیلور . عجباورادہ سیفالدیندن مقصد علاءالدین خلیک برادری سیفالدین سلیمان بکیسدر یوقسہ بو تاریخخندہ برآرالی قرامانلورک چراکہ مصرہ تابع بولندقلرندن [۴] اولردن سیفالدین مخلصنی طاشیان برینہمی نسبت ایدیلور . بورالری شکاری دن اکلایشیلہمیور .

[۱] اولجہ خراب اولان بوجامع شریف اخیراً مجدداً انشا اولتمش فقط معالتأسف حال اصلینی غائب ایتمدر . عین جامعک قپوسندہ براسمی محتوی اولیہرق د فاخذہذا صاحبہ ووقع تاریخہ سنہ اثنین و تسمایہ ، کتابہسی محرردرکہ بودہ اسکی برتسمیرہ عائد اولہجقدر .

[۲] فریدون بک ، مجموعۂ منشآت السلاطین (مطبوع نسخہ) جلد ۱ ، صفحہ ۱۴۳ - فوزی ، خبر صحیح ، جلد ۲ ، صفحہ ۱۲۴ و ۲۳۱

[۳] اتیدہ ۸نجی کتابہیہ مراجعت ایدیکر

[۴] وایل ، تاریخ خلفا (المانجہ) جلد ۴ ، صفحہ ۲۲۴ - ہامس ، تاریخ ایلخانیان (المانجہ) جلد ۲ ، صفحہ ۳۰۴

علاء الدين خليل بن محمود واوغلى سيف الدين سليمان

كتابه ٨ (سنه ٧٧٢)

(١) امر بعمارته هذه الزاوية المباركة المنسوبة الى حرة (٢) قطب العارفين سلطان العاشقين و جلال الملة الحق والدين قدس الله سره المين والمرقد السعيد الشهيد (٣) سيف الدين سليمان بيك بن خليل بن محمود بن قرامان نور الله ضريحه السلطان الاعظم ظل الله في العالم مالك رقاب الامم سيد (٤) السلاطين العرب والمعجم قاهر الطغاة والتمردين قاتل الكفرة والمشركين ابو الفتح علاء الدين خليل بن محمود (٥) بن قرامان خلد الله مملكة واعلى اوانه ونضرا عوانه في تاريخ اوائل ربيع الاول سنة اثنى وسبعين وسبعماية من الهجرة

لارندهه والدة محترمة حضرت مولاناك مدفون بولنديني روايت اولنان زاويهك قبوسى بالاستده موضوع اولان اشبوكتابهك [١] محتوياتندن بنائى مذكور كقرامان اوغلى علاء الدين خليل بك طرفندن ٧٧٢ سنه ربيع الاولك اوائلنده انشا اولديني و خليلك اوغلى سيف الدين سليمان بيك مرقديني دخي احتوا ايلديكي مستبان اوليور. فقط متن كتابهده طوغرىدن طوغرى به مادر حضرت مولاناك دخي بوراده مدفون اولديني افهام ايدجك برعباره يوق ايسهده برنجي سطردهكي (حرة) كلمهك قاموسده دكسى زاده وكريمه اولان خاتون وآزاده اولان خانون، معنانه كلديكي محرر بولنديقتن بوجهتك تدقيق ارباب وقوفه براقلمشدر .

[١] بارون اوپن هامك سوريه والجزيره وانا طولى ده طويلاني كتابه لردن عرجه اولانلرى موسيو وان برخه توديع ايتش اولديقتن آتيدكي سرلوحه ايله نشر اولمشدر : Oppenheim, Inschriften aus Syrien, Mesopotamien und Kleinasien : Arabische Inschriften bearbeitet von M. van Berchem, Leipzig, 1909.

بالاده كي ٨ نومرولى كتابه دخي بوميانده ١٦٠ نومروايه نشر ايدلش ايسهده وان برخك اليه كچن صورت خطادن سالم اولديقتن سليمان بيك شخصي تعيين اولنه مامشدر . هر حالده وان برخك بوآزده قرامان اوغللرينه دائر تدقيقات وملاحظاتى وكوستردىكي مأمذلر موجب استفادهدر .

بالادہ کی کتابہ اسمی محرر اولان قرمان اوغللرندن علاء الدین خلیلہ دائر ویرہ بیلہ جکمز ایضاحاتی آئیدہ کی کتابہ بہ برافہرق اول امرده سیف الدین سلیمان حقندہ شکاری دن جمع ایدہ بیلدی کمز معلوماتی بیان ایدہ لم . موسی بک کندی اختیاریلہ فراغت ایدنجہ بدرالدینک کوچک اوغلی قرمان محبسن قورتیلہرق حکومتی الینہ آلمش ایسده قونیه دن علاء الدین بک کلہرک لارندہ بی ضبط و برادری سلیمان بکی تختہ کچور مشدر . بوندن صکرہ علاء الدین قونیه ده و سلیمان لارندہ ده قالمشدر . فقط سلیمان بک قیصری حاکمی ارتنا بکک مکر و تشویقیلہ قتل ایدلدیکندن نعشی لارندہ بہ نقل و دیوان اوغلی مدرسه سنک یانندہ کی قلمیہ زاویہ سنک ترہ بندہ مادر مولانا ناک یانندہ دفن اولمشدر [۱] . بو وقعہ دن صکرہ بر قاسم بک تختہ چقیور و بو آرائق ارتنا اوغلی محمد بکک حیلہ سیلہ قونیه ضبط و علاء الدین بک حبس ایدیلیور . مع مافیہ آزمدت صکرہ علاء الدین محبسن قورتیلہرق ارتنا بکی مغلوب و قونیه بی تکرار فتح ایتدکن صکرہ لارندہ بی ده قاسمک الدن استرداد و بالادہ بیان اولندی بی اوزرہ سلیمانک قاتلرینی اعدام ایلشدر . تاریخ اوغوزیان ده و عالی ناک فصول حل عقدندہ یجنشی بکک یرینہ برادری سلیمانک کچدیکی محرر دیور . بور و ایاتک هیچ بری متن کتابہ ایلہ مطابق کلیور . کرچہ شکاری ناک سلیمان بکی خلیلک اوغلی اولق اوزرہ کوسترمسی طوغری ایسده کتابہ مذکورہ ده محرر اولدینی اوزرہ سلیمان دها خلیلک حین حیاتندہ وفات ایتمش اولدیشدن اوغلتک اولجہ حکومتہ کچمش اولسی منصور دکلدر .

علاء الدین خلیل بن محمود

کتابہ ۹ (سنہ ۷۸۳)

(۱ و ۲) آیات کریمہ و احادیث شریفہ (۳) امر بعمارة هذه المدرسة

[۱] وان برخم بالادہ مذکور اثرندہ بورایہ (انا تکیہ سی جامی)

دیور ، صحیفہ ۱۱۶ .

المباركة الشريفة في ايام دولة الامير الكبير المؤيد المظفر علاء الدنيا والدين خليل بن محمود بن قرمان خلد الله ملكه سلطان خاتون بنت سلطان مراد بن اورخان بن عثمان معاون اهل الايمان بتأييد الرحمان في سنة ثلث وثمانين وسبعمائة .

بوكتابه لارندهده سلطان مراد خان اولك كريمهسى سلطان خاتونك علاءالدين خليل بك نامنه انشا ايتديروب خاتونيه مدرسهسى ديمكده معروف اولان فقط اليوم غايت خراب برحاله بولنان بنای نفيك مزین قوسى بالاسنده در [۱] .

بالاده كي ۸ و ۹ نومرولى كتابه لر محمود بكك اوغلى علاءالدين خليلك نامنى محتويدر . خليلك تاريخ جلوسى قطى اوله رق معلوم اوليوب انجق سكر نومرولى كتابه نك تاريخى ۷۷۲ اولديغندن بوسنه ياخود بوندن اول اولسى لازم كلور . خليلك بو ايكي كتابه ده آلديفى القاب بيننده بر يوك فرق كورينبور . برنجينسده كندوسنه (السلطان الاعظم) عنوانى ويرديكي حلاله ايكنجيسنده سادجه (الاميرالكبير) ايله اكتفا ايديبور . بونى بز طيبى برشى اوله رق تلقى ايدر زيرا كندوسندن دها يوك بر حكمدار اولان سلطان مراده دخى عين كتابه ده فضله عنوان والقاب يازيلماشدر . بوكيفيتدن طولاي علاءالدين خليلك او تاريخده درجه سطونتك ياخود شان وشهرتتك تناقص ايلديكنه حكم ايديله مز [۲] .

[۱] وان برخم بالاده مذکور ارنده بوكتابه يي ۱۶۲ نومرو ايله نشر ايلش ايسه ده تاريخى سهوا ۷۸۶ كوسترلشدر .

[۲] وان برخم عين ارنده بو مسئله به خيل اهميت يروب برچوق دلائل ايله او تاريخده خليلك درجه سلطنتى قصر ايديلش اولسى درميان ايديبور . ينه اوراده (صحيفه ۱۲۰) وان برخم استناد ايلديكي مكوكات طاقيه بنى ارتنا سكاريدر (توحيدك ، موزه قنالوغى ، صحيفه ۴۲۷ و ۴۳۷-۴۳۹) . قرمان اوغللرى هنج برقت ارزنجان ده حكومت اغدكلرندن اوراده سكه ضرب ايدهميه جكلرى آشكاردر .

خلیلک اسنے شکاری دن بشقہ هیچ برتاریخده تصادف اولنمیور .
 مورخ موسی الیه خلیلی حقیقہ "محمودک اوغلی اوله رق کوستروب فقط
 باباسنه طوغریدن طوغری به خلف اولمیوب ارا یرده برادری بدرالدینک
 برمدت حکومت ایلدیکنی سویلیور . منجم باشی و سار مورخلر محموددن
 صکره یخشی بک نامنده کی اوغلی حکمدار اولدینتی قیدایتمشدرکه (یخشی)
 برلقبدن عبارت اولسه کرکدر . بناءً علیه یخشی و خلیل ایکپیده عین
 شخصدر دیه بیلورز [۱] . یخشی نک مدت سلطتی اکثر کتابلرده
 ۷۱۷ (یاخود ۷۱۹) - ۷۵۶ سنه لرنده اوله رق قبول ایلدیکندن
 بوجهتدن کتابه لک تاریخلریله فرق عظیم حصوله کلیور . مع مافیہ تاریخلرده
 مندرج سلسله نامه لک سنه لرینه اکثریا صحیح نظریله باقیله منز .

(مابعدی وار)

خلیل ادهم

[۱] وان برخم بومشله یی بالاده مذکور اثرننده (صحیفه ۱۲۰) پک اطرافلی
 تدقیق ایشدر .